

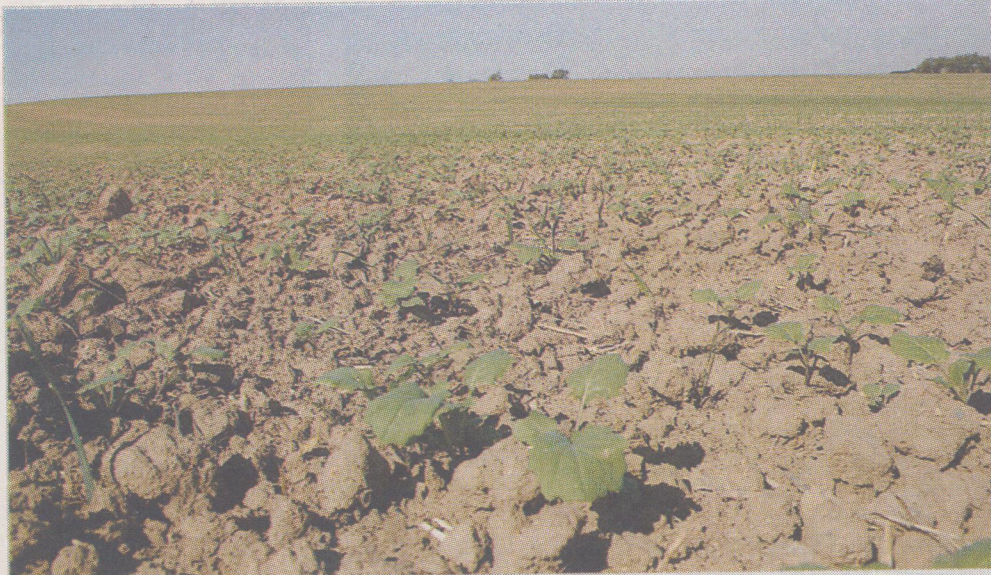
Nové rostlinolékařské předpisy

Příprava nové fytoosanitární politiky EU v posledních týdnech finišuje. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, nazývané též nařízení o zdraví rostlin, nabude účinnost 14. prosince 2019. Tétoho dne nabude účinnost i řada sekundárních předpisů, které na toto nařízení navazují.

Na národní úrovni se s účinností od téhož data připravují novela rostlinolékařského zákona (zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů) a nové prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu.

Podoba nových předpisů

Nové fytoosanitární předpisy EU mají většinou podobu nařízení. Nařízení jsou přímo použitelné předpisy platné v celé EU bez nutnosti transpozice většiny ustanovení do národní legislativy. V české národní legislativě tak zůstávají pouze kompetenční a procesní záležitosti. Doposud nejdůležitější fytoosanitární předpis EU, směrnice Rady 2000/29/ES o ochranných opatřeních proti zavlečení organismů škodlivých rostlinám nebo rostlinným produktům do společenství a proti jejich rozšiřování na území společenství se ruší. Nahrazuje ji zmíněné nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin. Podrobnosti k provádění úředních kontrol obsahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového prá-

Nově podléhá pasové povinnosti osivo řepky olejky

Foto David Bouma

va a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin. V následujícím textu uvádíme významné změny ve fytoosanitárním režimu podle nových předpisů.

Kategorie škodlivých organismů

Nařízení o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům zavádí nové kategorie škodlivých organismů. Jsou to karanténní škodlivé organismy

pro EU, karanténní škodlivé organismy pro chráněné zóny, vymezené v EU proti zavlečení a šíření těchto škodlivých organismů, dále regulované nekaranténní škodlivé organismy pro EU a prioritní škodlivé organismy. Navržený seznam karanténních škodlivých organismů pro EU obsahuje 153 položek škodlivých organismů, které se v EU vyskytují a 22 položek škodlivých organismů, které se v EU vyskytují. Položkou se rozumí většinou druh, ale některé položky obsa-

huji i skupinu druhů v určitém rodu nebo čeledi, například druhy jmelů rodu *Arceuthobium* kromě druhů *A. azoricum*, *A. gambii* a *A. oxycedrum*, nebo neevropské druhy much z čeledi vrtulovitých (*Tephritidae*).

Z karanténních škodlivých organismů pro EU je 20 druhů včleněno mezi prioritní škodlivé organismy. Tyto druhy představují pro EU nejvyšší riziko z hlediska potenciálních dopadů na ekonomiku, životní prostředí a společnost a členské státy musejí ve

vztahu k těmto škodlivým organismům plnit specifické povinnosti. K těmto povinnostem patří každoroční úřední průzkumy jejich výskytu, informování veřejnosti při jejich zjištění, zpracování a aktualizace pohotovostních plánů postupů pro případ výskytu těchto prioritních škodlivých organismů, které se mohou na jejich území usídlit a šířit, a procvičování těchto plánů pomocí simulacních cvičení. Mezi prioritní škodlivé organismy patří například bakterie *Xylella fastidiosa*, háďátka borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*) nebo asijský tesařík *Anoplophora chinensis* a *Anoplophora glabripennis*.

Mezi regulované nekaranténní škodlivé organismy jsou zařazeny škodlivé organismy negativně ovlivňující kvalitu rozmnožovacího materiálu rostlin včetně osiva. Jsou to jednak škodlivé organismy, které byly doposud uvedeny v ČR v příloze č. 2, části A, oddílu II, k vyhlášce č. 215/2008 Sb. jako škodlivé organismy, jejichž zavlečení a rozšiřování je zakázáno, pokud se vyskytují na určitých rostlinách nebo rostlinných produktech, které se vyskytují v EU a jsou závažné pro celou EU. Dále jsou to škodlivé organismy, které jsou zahrnuty v prováděcích vyhláškách k zákonu č. 219/2003 Sb., o uvádění

do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, tedy ve vyhlášce č. 332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu, a ve vyhlášce č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu.

Zpřísnění podmínek

Nařízení (EU) 2016/2031 a příslušné sekundární předpisy zpřísní jak podmínky dovozu rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů ze třetích zemí, tak i podmínky obchodu s těmito komoditami na vnitřním trhu EU. Ke komoditám, které musejí být nově při dovozu opatřeny rostlinolékařským osvědčením a podléhají při vstupu do EU rostlinolékařské prohlídce, patří například veškerá kořenová a hlíznatá zelenina, z plodů jsou to jahody, maliny či hrozny vína. K dosud platným zákazům dovozu některých vysoce rizikových komodit přibyl zákaz dovozu rostlin, jejichž dovoz byl dříve při splnění určitých požadavků dovozen. K nim patří např. bríza, buk, dub, jablonoň, jasan, jilm, kaštanovník, lípa, líska, ořešák, slivoň, topol a vrba.

(Pokračování na str. 27)

Představení novinky osiva kukuřice

Jako každý rok stojíme, my zemědělci, před rozhodnutím, který hybrid kukuřice máme pro příští rok na svá pole zasít. Možností je celá řada, a proto je nutné vybírat vždy taková osiva, která jsou pro naše polnosti ta nejlepší z hlediska rannosti, použití (silážní či zrnový hybrid) a v neposlední řadě se také zamýšlíme, zda je kukuřice vhodná i do oblastí s menším úhrnem srážek. Ještě před pár lety jsme takový výběr nemuseli řešit, srážky z mraků vypadávaly pravidelně a jaro přicházelo podobně jako každý předešlý rok. A jen občas jsme řešili květnové mrazíky, které některý rok pozlobily nejdříve z nás.

Rád bych vás nyní seznámil s novinkou společnosti PIONEER Hi-Bred, která si zaslouží detailnější představení. Je to kvalitní silážní hybrid, který si jednou třeba budete dobře pamatovat pro jeho vysokou jakost silážní hmoty. Jeho číselný název je P8358.

Hybrid P8358

Tato kukuřice je zařazena do zcela nové kategorie Milk® Power, kam jsou zařazeny jen elitní silážní hybridy, které splňují vysoké předpoklady pro produkci velmi kvalitních siláží, určených

nejen pro vysokoprodukční dojnice pro zvýšení jejich mléčné užitkovosti, ale i masné užitkovosti skotu masných plemen. Stravitelnost škrobu v zaživacím traktu skotu je u tohoto hybridu kukuřice se zrnem mezitýp až zub podstatně vyšší, než je tomu u kukuřice s tvrdým typem zrna, což má lepší vliv na zvýšení produkce mléka, a to již v prvních měsících po silážování. Doporučuje se tedy krmit kukuřicí s tímto typem zrna jako první, protože má, jak již bylo zdůrazněno, lepší stravitelnost škrobu. Proto se doporučuje tento typ „zubatých“

kukuřic pro optimalizaci plánování krmných dávek pro skot.

Agronomické výhody

Tento hybrid zároveň přináší i další agronomické výhody, mezi které patří například dobrá odolnost vůči suchu (ta se nám v současné době hodí), ale také proti chorobám, na které se šlechtitelé společnosti Pioneer zaměřují. Kukuřice P8358 je vyšlechtěná hybridizačním šlechtěním tak, že má palice s flexibilním počtem zrn (Earflex), to znamená, že palice kukuřice pozitivně reaguje na dobré podmínky růstu, díky nimž dochází ke zvýšení počtu zrn jak v jedné řadě, tak ve zvýšení počtu řad zrn v palici. A to je zajímavý, kvalitativní bonus, který farmáři potřebují. Další výhodou tohoto hybridu je velká asimilační plocha listů na celé rostlině. Proto dokáže již na začátku vegetace, ale i ke konci vegetační doby, přeměňovat aktivně sluneční energii a poskytovat tak vysoké výnosy silážní hmoty a škrobu. Rostliny jsou to na pohled mohutné, stonky jsou silné, zamezující poléhání rostlin i ve větrném počasí.

Laborator Silab Pioneer

Rád bych zde upozornil, že pro tento hybrid je zvlášť důležité ur-

Výška porostu již na počátku srpna 2019 Foto archiv firmy

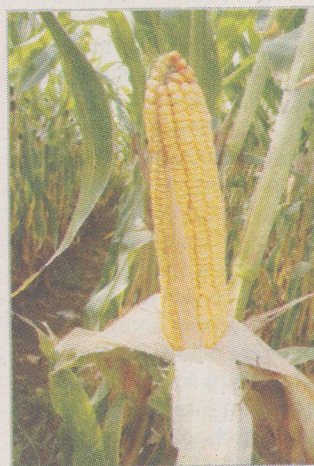
čit optimální dobu sklizně, aby bylo docíleno co nejvyššího výnosu. Pro stanovení nutričních hodnot kvalitní siláže bych doporučil využít naší pojezdovou laborator Silab Pioneer, která přesně stanoví optimální termín sklizně.

P8358 se řadí mezi velmi plastické odrůdy, které se snadno přizpůsobí stanovišti, protože snáší jak půdy mírně vlhké a studené, tak půdy střední až suché, třeba i trochu písčité. Určený je tak pro pěstování v bramborařské a v chladnější repařské oblas-

ti. Při použití na siláž je jeho FAO 260. Podle firemních doporučení se seje 85–90 tisíc rostlin na hektar půdy s tím, že jeho počáteční vývoj je pozvolný. Hektarové výnosy silážní hmoty jsou však potom velmi vysoké. Silážní hmota s vysokou škrobnatostí (+ vyšší stravitelnost škrobu) a výbornou úrovní stravitelnosti vlákniny poskytuje vysokou produkci škrobu a energie z hektaru. Siláže z mohutných, vysokých rostlin jsou rovněž použitelné pro bioplynové stanice, a to vidím jako jeho další, nespornou výhodu.

Mezi nejlepšími zkoušenými hybridy

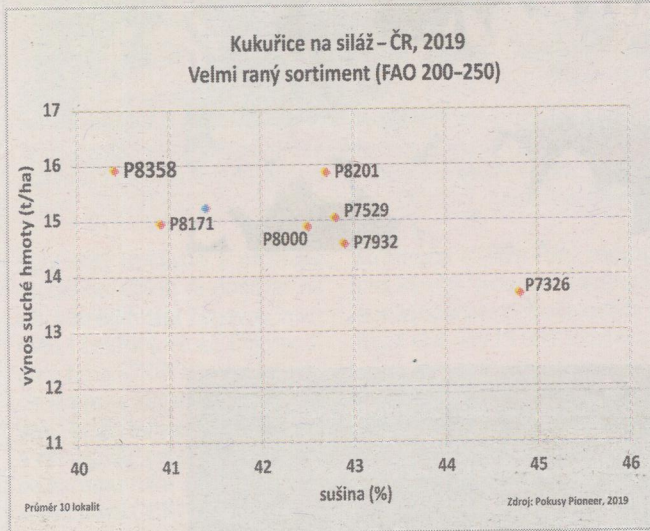
Silážní hybrid P8358 jsem měl možnost pozorovat na více než 50 firemních lokalitách a vždy z hledově patřil k nejlepším ze zkoušených hybridů. O své kvalitě mě přesvědčoval po celou dobu vegetace. Jeho pozvolný nástup po zasetí se mi zdál v letošním roce jako výhodný, protože velmi dobře čerpal živiny již v raných fázích vývoje rostlin a v průběhu dalšího vývoje porostu jsem u něj neviděl ani žádné problémy týkající se zdravotního stavu. Při sklizni dosahoval výšky větší než 3,2 m a výnos 60 t/ha zelené hmoty nebyl nedosažitelný.

Ukázka zubovitého typu zrna silážního hybridu P8358 = vyšší stravitelnost škrobu Foto archiv firmy

Vy, kteří jste spokojeni s raným hybridem P8201, budete velmi mile překvapeni, protože tento hybrid mu je výnosově podobný a na některých lokalitách hybrid P8358 jasně zvítězil ve výnosu silážní hmoty i nad tímto prověřeným materiálem. Přejí správný výběr toho nejspolehlivějšího hybridu kukuřice pro vaše pole v roce 2020.

Ing. Lukáš Legát
Key Account manager
Pioneer Hi-Bred

(Dokončení ze str. 26)

Jejich dovoz z určité třetí země může být povolen až podle výsledku odborného posouzení fyto-karanténních rizik, a to poté, co státní organizace ochrany rostlin třetí země předloží komisi předepsané informace, které posoudí komise a Evropský úřad pro bezpečnost potravin.

Na vnitřním trhu EU se rozšířila povinnost opatřovat rostlinolékařskými pasy a poskytovat tím příslušné garance jejich zdravotního stavu na všechny rostliny určené k pěstování (kromě osiva). U osiva se pasová povinnost vztahuje na osivo rizikové z hlediska možnosti přenosu karanténních a regulovaných nekaranténních škodlivých organismů. Nově podléhá pasové povinnosti osivo papriky seté, hrachu setého, bobu obecného, řepky olejky, brukve řepáku, hořčice seté či lnu setého. Výjimka z pasové povinnosti platí pro přímý prodej malých množství rostlin konečným spotřebitelům, nevztahuje se však na prodej prostřednictvím smluv uzavřených na dálku, včetně internetového prodeje.

Registrace profesionálních provozovatelů

Registrace profesionálních provozovatelů (pěstitelé, šlechtitelé, dovozci, či dodavatelé na trh rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů) pro účely rostlinolékařské péče, kteří jsou zapsáni v úředním registru Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ), zůstane platná. Mění se však formát registračního čísla, které bude mít nově podobu CZ-xxxx, tedy s předseznamem CZ. Na to musí profesionální provozovatelé dbát při vydávání rostlinolékařských pasů od 14. 12. 2019.

Nově podléhají registraci vývozci rostlinných komodit z území EU do třetích (neunijních) zemí. Nově musí být registrováni také obchodníci, kteří s rostlinnými komoditami obchodují prostřednictvím smluv uzavřených na dálku, například v rámci internetového obchodu (e-shop), a musejí dodávat komodity podléhající pasové povinnosti s rostlinolékařským pasem až ke konečnému uživateli. Registrován však být nemusí provozovatel, který prodává přímo a výlučně malá množství rostlin konečným uživatelům (například prodej sadby zeleniny zahrádkářům ze záhonu, prodej květin v květinářství prodávajícího jen v kamenné prodejně).

Osoby, které se budou nově registrovat, k tomu využijí formulář žádosti umístěný na webu ÚKZÚZ. Současně budou moci podat i žádost o oprávnění k vydávání rostlinolékařských pasů a žádost o ověření znalostí k provádění šetření k vystavování rostlinolékařských pasů. Pro registraci se nově zavádí správní poplatky ve výši 100 Kč.

Posílení odpovědnosti oprávněných provozovatelů

Ruší se soustavná rostlinolékařská kontrola u provozovatelů, kterou doposud prováděl pro potřeby vydávání rostlinolékařských pasů kontrola ÚKZÚZ. Šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů si budou provozovatelé oprávnění k vydávání rostlinolékařských pasů zpravidla provádět sami. K získání oprávnění budou však tyto provozovatelé muset prokázat znalosti a způsobilost k provádění prohlídek a k přijímání případ-

ných opatření při zjištění výskytu škodlivých organismů. Dále musejí prokázat, že vlastní nebo mají přístup k vybavení a zařízení, která jsou nezbytná k provádění šetření (např. pracovní stůl s dobrým osvětlením, lupa, binokulární lupa, pomůcky k odběru vzorků) a že disponují účinným plánem, podle něž se postupuje v případě podezření na výskyt nebo zjištění karanténních a dalších škodlivých organismů. Prokazování znalostí bude probíhat formou distančního testu, ÚKZÚZ bude publikovat studijní materiály k potřebným znalostem profesionálních provozovatelů k získání oprávnění k vydávání rostlinolékařských pasů.

V některých případech bude šetření pro vydávání rostlinolékařských pasů provádět ÚKZÚZ, např. při podezření na výskyt karanténních škodlivých organismů nebo při překročení prahové hodnoty výskytu regulovaných nekaranténních škodlivých organismů, dále v případě, že šetření má být provedeno i v bezprostředním okolí místa produkce, kam nemá oprávněný provozovatel přístup.

Profesionální provozovatelé, kteří mají oprávnění k vydávání rostlinolékařských pasů podle dřívějších předpisů, mohou vydávat tyto pasy v přechodném období jednoho roku do 14. 12. 2020. Pokud hodlají vydávat rostlinolékařské pasy i poté, musí v tomto přechodném období úspěšně absolvovat požadovaný test, prokázat přístup k potřebnému vybavení a zařízení a předložit výše zmíněný plán pro případ zjištění výskytu škodlivých organismů.

Profesionální provozovatelé musejí mít stanovené kritické body a musejí mít zaveden systém jejich monitorování. O této činnosti musejí vést záznamy a mají povinnost tyto záznamy uchovávat po dobu tří let. Profesionální provozovatelé musejí zajistit, aby se rizikové komodity daly vysledovat. K jejich povinnostem patří vedení záznamů umožňujících u každé dodané obchodní jednotky rostliny, rostlinného produktu či jiného předmětu identifikovat profesionální provozovatele, kteří je dodali, a dále záznamů umožňujících u každé expedované obchodní jednotky rostliny, rostlinného produktu či jiného předmětu identifikovat profesionální provozovatele, kterým byly dodány.

Sjednocení rostlinolékařských pasů

K usnadnění identifikace rostlinolékařského pasu v kterémkoliv jazyce a ověření, zda pas obsahuje všechny předepsané náležitosti, jsou nově stanovena přesná pravidla pro formát rostlinolékařského pasu, rostlinolékařského pasu pro chráněnou zónu a rostlinolékařského pasu v kombinaci s úřední návěskou pro rozmnožovací materiál. Povinnými prvky rostlinolékařského pasu jsou vždy obrázek vlajky EU, u českého pasu text „Rostlinolékařský pas/Plant Passport“, u českého pasu pro chráněnou zónu „Rostlinolékařský pas – chráněná zóna/Plant Passport – PZ“, a dále pod písm. A) botanický název (nebo botanické názevy) u rostlin a rostlinných produktů, případně i název odrůdy, v případě jiného předmětu název tohoto předmětu; pod písm. B) registrační číslo provozovatele oprávněného k vydávání rostli-

no-lékařských pasů (ve tvaru dvoupísmenný kód členského státu původu, v případě ČR CZ, pomlčka, přidělené číslo); pod písm. C) kód výsledovatelosti, kterým může být například číslo partie, datum expedice, číslo pozemku nebo sektoru, na němž byly rostliny vypěstovány; u ovocných rodů a druhů, révy a chmele se používá číslo žádosti nebo oznámení o rozsahu výroby; pod písm. D) dvoupísmenný kód země původu, v případě, že jde o členský stát EU, popřípadě název třetí země, ze které komodita pochází, a její dvoupísmenný kód. U RL pasu pro chráněnou zónu se oproti dřívějším kódům pro tyto chráněné zóny bude používat buď název škodlivého organismu, proti jehož šíření je chráněná zóna vymezena, nebo jeho EPPO kód (systém EPPO kódů stanovuje jedinečný kód pro každou taxonomickou jednotku zemědělských plodin a dalších rostlin a jejich škodlivých organismů).

Vzhledem k tomu, že rostlinolékařský pas má mít podobu jasně rozlišitelné návěsky vytvořené na jakémkoli podkladu vhodném pro vytištění požadovaných údajů, může být i součástí obchodní dokumentace (například faktu-

ry), případně neúřední návěsky ke konformnímu rozmnožovacímu materiálu (CAC materiál).

Rostlinolékařské pasy vydané před 14. 12. 2019 budou platit do 14. 12. 2023. O délce přechodného období pro rostlinné komodity (osivo a další rozmnožovací materiál), které budou od 14. 12. 2019 nově podléhat pasové povinnosti, ale byly vyprodukované před tímto termínem, se na úrovni EU dosud diskutuje.

Další novinky

Nové předpisy mimo jiné stanovují obecná pravidla pro eradikaci ohnisek výskytu zavlečených škodlivých organismů. Upravují také oblast vývozu rostlinných komodit, která dosud nebyla na úrovni EU regulována. Upřesňují pravidla pro výměnu informací mezi členskými státy a Evropskou komisí o dovozu karanténního materiálu, jeho přemísťování, držení, množení a používání na území EU k úřednímu testování, vědeckým nebo vzdělávacím účelům, pokusům, selekci odrůd a šlechtění. Určují referenční laboratoře EU, např. pro hmyz a roztoče je referenční laboratoř EU konsorcium vedené francouzskou národní agenturou pro bezpečnost potravin,

životního prostředí a práce, pro bakterie je to konsorcium vedené nizozemským úřadem pro bezpečnost potravin a spotřebitelských výrobků/národním referenčním střediskem pro zdraví rostlin.

Aktuální situace

Většina nových sekundárních předpisů k nařízení (EU) 2016/2031 je přijatá a vydaná, popřípadě schválená a před vydáním. V současné době se dokončuje projednávání posledního, zato však nejrozsáhlejšího a nejdiskutabilnějšího sekundárního předpisu. Tím je prováděcí nařízení, kterým se stanovují jednotné rostlinolékařské podmínky pro provádění nařízení o ochranných opatřeních. Pod tímto názvem se skrývá předpis obsahující konkrétní seznamy škodlivých organismů, chráněných zón, komodit, které je zakázáno dovážet, zvláštních požadavků pro dovoz do EU a přemísťování v EU, seznamy komodit, které musí být při dovozu do EU opatřeny rostlinolékařským osvědčením a při přemísťování v EU rostlinolékařským pasem. Předpokládá se, že se i tento předpis podaří přijmout tak, aby byl účinný od 14. 12. 2019.

V ČR probíhá na legislativním úseku projednávání úpravy zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a jsou připraveny nové prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu, konkrétně vyhláška o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin a vyhláška o ošetřování nebo označování dřevěného obalového materiálu, dřeva nebo jiných předmětů.

Všechny právní předpisy ČR i přímo použitelné předpisy EU jsou zveřejňovány na webových stránkách ÚKZÚZ, v sekci Legislativa ČR a Legislativa EU, podsekcí Škodlivé organismy. ÚKZÚZ současně podniká potřebné kroky pro praktické uplatňování nové fytosanitární legislativy, zejména pokud jde o seznámení odborné veřejnosti s novými postupy a přijímání potřebných opatření. Mimo jiné budou na webových stránkách ÚKZÚZ zveřejněny informace pro profesionální provozovatele vysvětlující formou otázek a odpovědí postupy v jednotlivých situacích.

Ing. Tomáš Růžička
Ing. Petr Kapitola
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

inzerce

AUDIT • vysoký výnos zrna i zelené hmoty

ABARTH • nejranější žlutosemenná odrůda

BOXER • nejvyšší odolnost vůči poléhání

KINGFISHER • nejvýnosnější zelenosemenná odrůda

LG ASPEN • novinka vhodná i do směsek a na GPS

Nejlepší hrachy pro jaro 2020 od LG

www.lgseeds.cz

Šlechťme Váš úspěch

Limagrain Central Europe Cereals, s.r.o., Polygrafická 262/3, 108 00 Praha 10 - Malešice
tel.: +420 212 244 339, fax: +420 272 701 262, e-mail: info@limagrain-cereals.cz

Limagrain